

Demokrasi, Yerelleşme, İletişim ve Bir Yerel Eylem Projesi

Ferîâl ÖRS^(*)

Giriş

Günümüzde küreselleşme olgusunun etkisiyle demokrasi, katılımcılık, saydamlık ve yerelleşme kavramlarının önemi giderek artmaktadır. Yerelleşme, küreselleşmenin yarattığı olumsuzluklara bir karşı duruş olduğu kadar, yüzyılımızın anahtar sözcükleri haline gelen katılımcılık, saydamlık ve demokratikleşmenin yaşama geçirilmesinde de çok önemli bir işleve sahiptir. Günümüzün çok sözü edilen bu kavramlarına, özellikle demokrasi ve yerelleşmeye, yeni yeni anlamlar yüklenerek gerçek anlamlarından, işlevlerinden saptırılmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle, anlam ve işlevlerinin açık ve net olarak tanımlanması gerekmektedir.

Bu çalışmamızda, söz konusu kavramlar tek tek irdelenmekte ve aralarındaki ilişkiler –benzerlikler ve karşıtlıklar- tartışılmaktadır.

Akademik çalışmalara getirilen eleştirilerin en başında, sosyal bilimler alanındaki çalışmaların hayattan kopukluğu gelmektedir. Görece kabul edilebilecek bu eleştiriyi de dikkate alarak, çalışmamızda; değerlendirmelerimizi ete kemiğe büründürerek, hayatın somut gerçekleriyle buluşturmaya

^(*) Yard. Doç. Dr., C.B.Ü. Salihli M.Y.O. Öğretim Üyesi

çalıştık. İşte bu amaçtan yola çıkarak örnek bir 'yerelleşme modeli' hazırladık. Bu modelimizi de, Salihli örneğinden hareketle bir 'yerelleşme eylem planı' ile somutladık.

Çalışmamızın, yerelleşme için yeni bir açılım olduğu kadar, kentler ve yöreler için de özendirici ve motive edici bir örnek olmasını diliyoruz.

Demokrasinin Doğuşu ve Gelişimi

Demokrasi kavramı tarihte ilk kez antik çağda, Yunan kent devletlerinin kuruluşu ile birlikte ortaya çıkmıştır. Tarihte ilk demokrasi deneyimlerinin yaşandığı yer olarak bilinen Efes kenti, 300 üyeli danışma meclisi ile Demos adı verilen tüm Efes halkının oluşturduğu halk meclisi tarafından birlikte yönetilen bir doğrudan demokrasi örneğiydi. Ancak sözünü ettiğimiz bu doğrudan demokrasi örneği, köleler, yabancılar ve kadınlar dışında kalanların ülke yönetimini üstlendikleri bir azınlık demokrasisi olmanın ilerisine gidememiştir.

Fransız devriminin yarattığı özgürlük ve eşitlik rüzgarları, özgür düşüncenin gelişimini de hızlandırdı. Özgür düşüncenin gelişimi ile demokrasi fikri de yeni boyutlar, anlamlar kazandı. Buna artan nüfus, toplumsal ve ekonomik sorunların karmaşıklaşması eklenince, doğrudan demokrasi uygulaması olanaksızlaşarak, azınlık demokrasisi yerini çoğulcu, temsili demokrasilere bıraktı.

Klasik demokrasi kuramına göre, demokrasi, halk tarafından yönetim, başka bir deyişle, bütün ergin yurttaşların hür ve eşit iradeleriyle toplum yönetimine katılmaları anlayışına dayanmaktadır. Ancak halkın gerçek anlamda kendi kendini yönettiği bir demokrasi modelinin henüz yeryüzünde gerçekleşmediği ve gerçekleşmesi oldukça zor bir ideal olarak görülmektedir (Kapani, 1992: 139).

Bugün dünyamızda şimdiye kadar yaşanmamış büyük değişimlere tanık olmaktayız. Her şeyden önce ekonomik, sosyal, kültürel ve politik çerçevede yepyeni ve oldukça karmaşık bir dünya ile karşı karşıya bulunmaktayız. Bu değişimlerin temel kaynağı olan küreselleşme olgusu, her süreçte olduğu gibi demokrasi sürecine de yepyeni boyutlar ve anlamlar kazandırmaktadır.

Çağdaş demokrasilerde, siyasal katılımın tek yolu seçim olmaktan çıkmıştır. Günümüzde yurttaşların siyasi partilerde, sosyal kuruluşlarda, sivil

toplum kuruluşlarında toplumsal ve siyasal yaşama aktif olarak katıldıkları bir demokrasi modeli öne çıkmaktadır.

Başka bir deyişle, yurttaşların sadece seçim zamanı değil, her aşamada kendileri ve yöreleri ile ilgili sorunlara sahip çıkmasına, bu sorunların çözümüne katkıda bulunmasına dayalı, açıklık ve saydamlığın büyük önem taşıdığı 'katılımcı demokrasi' anlayışı gündeme oturmuştur. Bu bakımdan, 2000'li yılların 'katılımcı demokrasiler çağı' olarak adlandırılması yanlış olmayacaktır.

Demokrasi Kavramının Tanımı ve Unsurları

Demokrasi, kök anlamları Eski Yunanca'daki demos (halk) ve kratos (yönetim) olan democratia sözcüğünden gelmektedir. Demokrasi üzerine pek çok tanım yapılmıştır. Bunlar arasında en sık kullanılan klasik tanımlardan ilki; '**demokrasi, halkın kendini yönetmesidir**'. Diğeri ise; '**demokrasi, çoğunluğun yönetimidir**' şeklindeki tanımlardır. Bir diğere tanıma göre 'demokrasi, sadece ayrıcalıklı bir ya da birkaç kişinin değil, bir bütün olarak halkın ülke yönetimine katıldığı bir yönetim sistemidir.'

Günümüzün değişen koşullarında demokrasi tanımlarına yeni unsurlar eklenmiştir. Ahmet Taner Kışlalı, çoğulculuğun sayıdan çok farklılıktan kaynaklandığını, demokrasinin amacının, farklılıkları yok etmek değil, uzlaştırmak olduğunu belirterek, '**demokrasi, farklılıkların birlikte yaşama biçimidir.**' şeklinde tanımlamaktadır (Kışlalı, 1993: 207).

Emre Kongar ise, günümüz demokrasi kavramında öne çıkan en önemli kavramın, bireysel hak ve özgürlükler olduğunu belirterek, demokrasi sadece çoğunluğun yönetimi olarak ele alındığında, her türlü baskıya, faşizme, dini kurallara göre yönetilen toplumlara açık hale getirileceğini ileri sürmektedir. Kongar, demokrasiyi şöyle tanımlamaktadır:

'demokrasi, temel hak ve özgürlüklerin güvencede olduğu bir çoğunluk yönetimidir' (Kongar, 2002: 108).

Bütün bu tanımları göz önüne alarak demokrasinin temel unsurları şöyle sıralanabilir:

(Kışlalı, 1993: 208)

- 1- Siyasal iktidarın **özgür genel seçimlerle** oluşması;
- 2- Gerektiğinde siyasal iktidarın karar ve uygulamalarını da denetleyebilen **bağımsız yargı**;
- 3- Farklı toplumsal çıkar ve görüşleri temsil eden **siyasi partiler**;

- 4- Farklı toplumsal kesimleri temsil eden ve siyasal katılımı kolaylaştıran, dernekler ve sendikalar gibi, **kitle örgütleri**;
- 5- Yurттаşların gelişmelerden doğru bilgi edinme haklarını sağlayacak, **özgür kitle iletişim araçları**.

Yukarıda sayılan temel unsurlar, halkın kendisi ve çevresi ile ilgili kararlara tam ve aktif katılımının sağlanmasına, demokratik- ademi merkezizyetçi- yönetim anlayışına, saydam, açık, ve halk denetimine dayalı çağdaş, katılımcı bir demokrasi modelinin de temel taşlarını oluşturmaktadır.

21. Yüzyılda Yeni Oluşumlar: Küreselleşme ve Yerelleşme

Küreselleşme

Bugün dünyamız, ekonomik, siyasal, toplumsal ve kültürel alanlarda yepyeni değişimler ve oluşumlar çağını yaşıyor. İletişim ve bilişim alanında yaşanan olağanüstü gelişmeler bu sürece hız kazandırıyor. Ekonomik, siyasal ve toplumsal yaşamda oldukça hızlı ve karmaşık dönüşümlere tanık oluyoruz. Geçmişin klasik ve durağan anlayışları, söylemleri yerini dinamik ve post modern yaklaşımlara bırakıyor.

Günümüzün en çok gündemde olan, tartışılan oluşumlarından birisi de küreselleşme olgusudur. Sovyet sisteminin çöküşü ve iletişim-bilişim devrimi ile hız kazanan küreselleşme, tüm dünya uluslarını, ulusal ve uluslararası ekonomi ve ticareti, devletlerin ekonomik, siyasi ve kültürel politikalarını, kararlarını etkiliyor, biçimlendiriyor.

Ekonomik, toplumsal, siyasi ve kültürel değerlerin yerel ve ulusal sınırları aşarak dünya çapına yayılması olarak tanımlayabileceğimiz küreselleşme, demokrasi kavramına da yeni ve farklı yaklaşımlar, açılımlar getiriyor. Bu bakımdan küreselleşme olgusunun doğuşu ve gelişimi üzerinde durmak yararlı olacaktır.

1990'lı yıllarda Sovyet sisteminin çöküşü sözü edilmeye başlayan küreselleşme, dünyamızı 19. yüzyıldan itibaren etkilemeye başlamıştır. 1913'te başlayarak Birinci Dünya Savaşı ile kesintiye uğrayan birinci küreselleşme dalgasını, 1970'li yıllarda başlayan ikinci küreselleşme dalgası izlemiştir. Başlangıçta sadece ekonomik süreçleri etkileyen bir kavram olarak ortaya çıkan küreselleşme, günümüzde tüm ekonomik, toplumsal, siyasal ve kültürel süreçleri etkileyen bir olgu olarak tanımlanmaktadır.

Küreselleşmenin 21. yüzyılda ulaştığı noktaya bakıldığında son derece

karmaşık niteliğe sahip bir süreç olduğu görülmektedir. Küreselleşme siyasi anlamda; ABD'nin siyasal liderliği ve egemenliği, ekonomik anlamda; ülkeler arasında serbestçe dolaşım olanağına sahip büyük şirketlerin oluşturduğu uluslararası sermayenin egemenliği, kültürel anlamda ise; tek düze tüketim kültürünün bütün dünyadaki egemenliği şeklinde ifade edilmektedir (Kongar, 2002: 23-27).

Küreselleşme konusunda olumlu ve olumsuz görüşler, yaklaşımlar vardır. Yükselen yaşam standartları, sürdürülebilir kalkınma, teknolojik ilerleme, enformasyonun hızla yayılması, internet kullanımının yaygınlaşması, malların ve sermayenin serbestçe dolaşımı, sınırların kalkması, insanların daha sık seyahat etmeleri küreselleşmenin olumlu etkileri arasında sayılmaktadır. Demokrasi ve insan hakları kavramlarının yaygınlaşması da küreselleşmenin olumlu sonuçları arasında görülmektedir.

Ancak bütün bu olumlu etkilerin yanı sıra, küreselleşmenin getirdiği olumsuz sonuçlardan da sıkça söz edilmektedir. Bunlar; ulusal ve yerel kültürlerin zayıflaması, yoksulun daha yoksul, zengininin daha zengin olması, gelir dağılımındaki dengesizliklerin, eşitsizliklerin artması, ulus devletlerin zayıflaması, terörün küreselleşmesi olarak örneklendirilebilir.

Sonuç olarak küreselleşme, 21.yüzyılın en önemli gündem maddelerinden birini oluşturmaktadır. Ekonomik, toplumsal, siyasal ve kültürel son derece karmaşık süreçleri kapsamakta, olumsuz etkileri yanı sıra olumlu etkileri de tartışılmaktadır. Bu süreçte, somut çözümlerden uzak, slogancı ve marjinal yaklaşımlar etkisiz kalmaktadır.

Buna karşın, küreselleşmenin olumsuz etkilerine karşı önlemler almayı, olumlu sonuçlarından da yararlanmayı öne süren görüşler ağırlık kazanmaktadır. Bunun örneklerinden biri, Ocak 2002'de Brezilya'nın Porto Alegre kentinde düzenlenen, 'Dünya Sosyal Forumu' dur. 'Başka bir Dünya Mümkündür' ana temasıyla toplanan forumda, küreselleşmenin denetlenebilir, düzenlenebilir bir süreç olduğu, daha insancıl, haktan yana, daha adil, dünyamıza, gezegenimize, çevremize daha saygılı bir ekonomik siyasanın kurulmasının mümkün olduğu vurgulanarak bu yolda atılması gereken adımlar, öneriler, projeler üzerinde tartışılmıştır.

Yerelleşme

Günümüzde yaşamın her alanında yaşanan küreselleşme olgusu ile birlikte yeni süreç ve kavramlardan söz edilmeye başlanmıştır. Bu kavramlar-

dan biri, bazen küreselleşme karşıtı bir kavram olarak, bazen onunla birlikte ve onu bütünleyen bir kavram olarak söz edilen **yerelleşme**dir.

Yerelleşme, kamu yönetimi açısından, yerel topluluklara ait işlerin o topluluk tarafından şekillendirilen ve denetlenen yerel yönetimler eliyle görülmesini öngören ve bu doğrultuda merkezi yönetimden yerel yönetimlere yetki ve kaynak aktarımıyla yerel yönetimlerin özerkliğini korumayı amaçlayan bir ilkedir. Yerelleşme için Fransızca, İngilizce ve Almanca'da aynı sözcük 'decentralisation, decentralisation, dezentralization' kullanılmaktadır (Canatan, 2001: 43).

Ülkemizde yerelleşme hakkında çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Örneğin, bir bakış açısına göre, yerelleşme, özelleştirme sürecinin parçasıdır. Özelleştirme ve yerelleştirme, ikisi birlikte küreselleşme sürecinin gereklilerini yerine getirmektedir (Güler, 2001: 83).

Cevat Geray, özünde yönetim yapısının aşırı özekselleşmiş (merkeziyetçi) bir yapıdan kurtarılması, bölgesel ya da yerel iş görülerin yerinden yönetilmesi ve yerel toplumların özerk, demokratik, saydam, verimli bir yönetime egemen olmalarını ifade eden yerelleşmeye, son yıllarda farklı anlamlar yüklenmeye çalışıldığını belirtmektedir. Böylece yerelleşme, yerinden yönetim (adem-i merkeziyet, decentralization) ve işlerin yerel halka en yakın düzeyde görülmesi (subsidiarity) ilkelerine göre yerel yönetimlerin güçlendirilmesi anlamından saptırılmış olmaktadır (Geray, 2001: 8).

Bir diğer bakış açısına göre, küreselleşme ve yerelleşme birbirine zıt kavramlar olarak görülse de, birbirlerini tamamlayan birbirlerinin içinden çıkan kavramlardır. Nitekim, Robertson, küreselleşme ve yerelleşmeyi kimi somut durumlarda çarpışabileceklerini ve çarpıştıklarını, ancak son kerte de birbirlerine nüfus edici ve tamamlayıcı olduklarını belirtmektedir (Alankuş, 2000: 302).

Diyalektik bakış açısıyla, küreselleşmenin yarattığı bazı olumsuz etkilerin, yerel değerlerin ve yerelleşmenin önem kazanmasına yol açtığını söylemek mümkündür. Bu bakımdan küreselleşmenin neden olduğu yerel ve ulusal kültürlerin zayıflaması karşısında, yerel ve ulusal değerlere sahip çıkılması, güçlendirilmesi önem kazanmaktadır. Böylece yerelleşme ile küreselleşmenin olumsuz etkilerinin azaltılması mümkün olabilecektir. Aynı şekilde küreselleşmenin olumlu etkilerinden olan demokrasi, insan hakları, katılım ve saydamlık gibi kavramların yaygınlaşması da yerelliğin, yerelleşmenin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Burada doğabilecek bir tehlikeden söz etmek gerekir. Yerelleşme, bir taraftan halkın katılımını, demokratikleşmeyi, saydamlığı sağlayarak demokrasiyi geliştirecek bir misyonu üstlenirken, diğer taraftan yerel tiranlığı ortaya çıkarabilecek bir etki gösterebilmektedir. Yerel koşullarda çok güçlü bir aile, klan, akraba grubu, dini cemaat, hemşehri grubu mevcut ise, yerel despotlukların ortaya çıkması mümkün olabilmektedir. Başka bir deyişle, yerel güç dağılımı eşitse demokratikleşme ortaya çıkacak, eşitsizlik içeriyorsa demokrasi-den çok otoriter bir yapı oluşması kaçınılmaz olacaktır (Falay, 1996: 67).

Bu çalışmada, yerelleşmenin gerçek anlamı savunularak farklı bir bakış açısı getirilmekte, yerelleşme, sadece yerel yönetimleri içeren bir olgu olarak değil, tüm toplumsal kesimleri içine alan, yerel dinamiklerin harekete geçirilmesini hedefleyen, küreselleşmenin olumsuz etkilerine karşı önemli işlevi olan bir süreç olarak ele alınmaktadır.

Her şeyden önce **yerelleşme, yerel topluluklara ait işlerin o topluluk tarafından şekillendirilmesi ve denetlenmesidir**. Bir başka tanımla **yerelleşme; yerel ekonomilerin, toplumsal güçlerin ve kültürlerin gelişmesini, güçlenmesini hedefleyen, plan ve program çerçevesinde sürdürülen bir yerinden yönetim ve katılım sürecidir**.

Yerelleşmenin yaşama geçirilmesi ile, katılımcı demokrasinin temel nitelikleri olan; **‘tüm halkın kararlara ve yönetime tam katılımı’, ‘demokrasi eğitimi-halkın demokrasiyi yaşayarak öğrenmesi’, ‘özerk, demokratik, açık ve saydam yerel yönetim’** mümkün olabilecektir. Aynı zamanda tüm yerel güçlerin ekonomik, sosyal ve kültürel dinamiklerin harekete geçirilmesi ve koordinasyonunu içeren bir örgütlenme, iletişim ve eylem sürecidir. Bu bağlamda, yerelleşmenin 5 temel unsuru şu şekilde sıralanabilir:

- 1- **Katılımcılık:** Tüm yerel halkın kendileri ve çevreleri ile ilgili kararlara tam katılımının ve denetiminin sağlanması;
- 2- **Saydamlık:** Yerelleşme sürecinde yer alan tüm kurum ve oluşumların açıklık ve saydamlığının sağlanması;
- 3- **Demokrasinin Güçlenmesi:** Ulusal ve yerel çerçevede demokratikleşmenin sağlanması, merkezi yönetimin yerel yönetimlere daha fazla yetki tanınması, sivil toplum örgütlenmelerinin güçlendirilmesi, ademi merkezîyetçi yaklaşımın benimsenmesi ve halkın ‘demokrasiyi yaparak, yaşayarak öğrenmesi’ anlayışına dayalı bir demokrasi eğitiminden geçirilmesidir.

- 4- **Örgütlenme, İletişim ve Eylem:** Yerelleşme, Tüm yerel güçlerin harekete geçirilmesini ve koordinasyonunu içeren planlı bir örgütlenme, iletişim ve eylem sürecidir.
- 5- **Toplumsal, Ekonomik ve Kültürel Gelişme:** Yerelleşme, bir yandan demokrasinin gelişmesine katkılarda bulunurken, diğer taraftan toplumsal, ekonomik ve kültürel her alanda gelişmeyi öngörmektedir. Yerelleşme projesi ile, yereldeki mevcut potansiyel ortaya çıkacak, yerel değerler ve zenginlikler önem kazanacaktır.

Yerelleşme sürecinin başarısında ve etkinliğinde önemli işlevleri olan diğer unsurlardan bazıları şunlardır:

- Yasal ve yönetsel değişimler-Yerel Yönetimler Reformu,
- Saydam, halkı kucaklayan, katılıma açık ve demokratik yerel yönetim anlayışının geliştirilmesi,
- Çağdaş ve modern iletişim ve bilişim teknolojilerinin kullanımı,
- Ulusal ve uluslararası ortaklıklara, işbirliklerine gidilmesi,
- Üniversitelerin yerel düzeydeki etkinliklerinin artırılması, yerel yönetim-üniversite işbirliklerinin sağlanması,
- Sivil toplum örgütlenmelerinin yerel yönetimlerle işbirliği olanaklarının artırılması,
- Kent meclisleri, kent platformları, mahalle kurullarının oluşturulması, 'Yerel Gündem 21'projesinin yaygınlaştırılması..

Yerelleşme ve İletişim

Yerelleşmenin temel unsurları olan, halk katılımı, saydamlık ve demokrasinin geliştirilmesi çalışmalarında iletişim önemli bir yere sahiptir. Çünkü gerek halkın eğitimi, bilgilendirilmesi, ikna edilmesi, katılımının sağlanması, gerekse yapılan çalışmaların geniş kesimlere duyurulabilmesi için örgütlü ve planlı iletişim çabalarına gereksinim vardır.

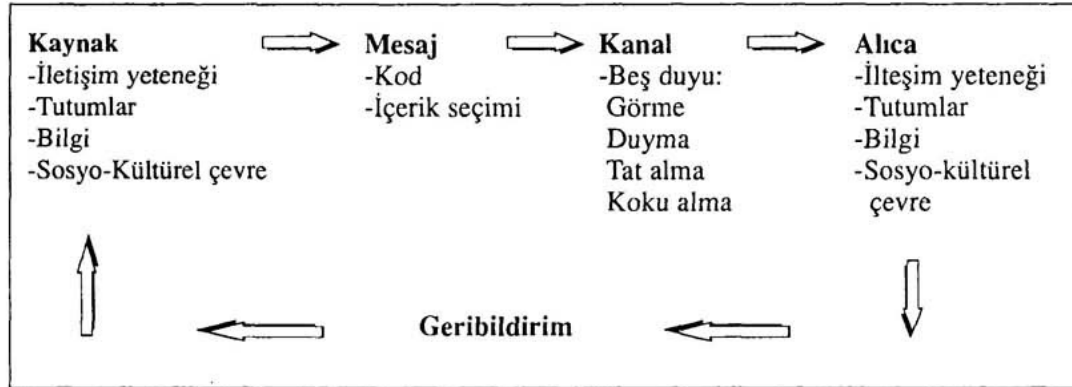
İletişim, mesajlar aracılığıyla gerçekleştirilen toplumsal etkileşim sürecidir (Mutlu, 1995: 168). İletişimin çok çeşitli tipleri bulunmaktadır. Bunlardan biri, yüz yüze iletişimdir. Konuşmalar, toplantılar, seminerler, konferanslar yüz yüze iletişimin birer çeşididirler. İletişimin bir diğer şekli yüz yüze olmayan iletişimdir. Bu tip iletişimin özelliği, mesajları alanın aynı anda yanıt verme olanağı bulunmamasıdır.

İletişim bir başka yönden kişiler arası iletişim ve kitle iletişimi olarak iki gruba ayrılır. Yazılı basın, radyo, televizyon, kitap, dergi, afiş, video, İnternet, video kayıtları, CD, sinema filmleri vb. teknik ve elektronik aygıtlarla

gerçekleştirilen iletişim tipleri kitle iletişimini, bunların dışında kalan iletişim tipleri ise kişiler arası iletişimi ifade eder. Sözü ettiğimiz iletişim türlerinin insanlar üzerindeki etkileme gücü araştırılmış ve yüz yüze iletişimin en etkili iletişim yöntemi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu tür iletişimde mesajların etkisi ve inandırıcılığı göndericinin el, kol ve yüz hareketleri, mimikleri ile arttırılmaktadır. Başka bir deyişle, iletişim ne derece bireyleşirse kişiler üzerindeki etkisi o kadar çoğalmaktadır. Kitle iletişim araçlarının da farklı yarınlardan üstün etkileme özellikleri bulunmaktadır. Bu nedenle kitle iletişim araçlarının yüz yüze iletişim ile desteklenmesi halinde, etkisi ve inandırıcılığı artmaktadır.

Bilgi, haber, fikir ve duyguların bir kişiden diğerine geçme süreci olan iletişim; kaynak, mesaj, iletişim kanalı ve alıcıdan oluşmaktadır. Kaynak; mesajları gönderen kişi ya da kurum, mesaj; sözle, yazıyla ya da görüntü ile simgeleştirilen fikir, tutum ve duygu, iletişim kanalı; mesajın gönderildiği kanal (kişi/kişiler ve/veya radyo, televizyon, gazete vb.), alıcı; kaynağın fikir, tutum ve davranışlarını etkilemek istediği kişi ve veya kişileri; geribildirim ise, alıcının mesaja verdiği olumlu/olumsuz tepkileri ifade etmektedir. Sözü ettiğimiz iletişim süreci aşağıdaki tablo ile gösterilebilir:

Tablo:1 İletişim Süreci

Kaynak: Friesleben, Christine, (1989) The Publicity Process, Third Edition, USA, s. 24

Planlı iletişim çalışmalarında kullanılan yöntemlerin başında halkla ilişkiler gelmektedir. Halkla ilişkilerin temel amacı, insan fikir tutum ve davranışlarını etkilemek veya değiştirmektir (Brody, 1988: 54). Bir diğer tanımla halkla ilişkiler, kurum ile hedef kitleleri arasında karşılıklı anlayış ve işbirliği ortamı yaratılmasını hedefleyen planlı ve programlı bir iletişim ve ikna sürecidir. Yerleşme amaçlı çalışmalarda planlı ve programlı halkla ilişki-

ler etkinlikleri ve kampanyaları gerçekleştirilebilir. Halkla ilişkilerin yanı sıra siyasi güçleri, karar verme mekanizmalarını etkilemeye ve destek sağlamaya yönelik lobi faaliyetleri, yerel halk ve kamuoyu önderleri ile yüz yüze ilişkiler, fikir, tutum belirleyici anketler, toplantı, panel, sempozyum gibi kitlesel etkinlikler vb. önemli iletişim ve ikna yöntemleridir.

Planlı iletişim çalışmaları, hem yerelleşmede aktif rol oynayan kuruluşların kendi aralarındaki diyalog ve koordinasyonun sağlanmasında, hem de hedef kitle olan yöre halkının bilgilendirilmesi, onların fikir ve tutumlarının öğrenilmesi, karşılıklı ortak anlayış ve işbirliğinin geliştirilmesi açısından büyük yararlar sağlayacaktır.

Sonuç

Günümüzde küreselleşme olgusunun etkisiyle giderek önemi artan demokrasi, katılımcılık, saydamlık kavramlarına bir yenisi daha eklenmiştir: Yerelleşme. Yerelleşme, küreselleşmenin yarattığı olumsuzluklara bir karşı duruş olduğu kadar, yüzyılımızın anahtar sözcükleri haline gelen katılımcılık, saydamlık, demokratikleşmenin yaşama geçirilmesinde çok önemli bir işleve sahiptir. Ancak bu işlevinin hayata geçirilebilmesi için somut projeler, modeller üretilmesi gerekmektedir.

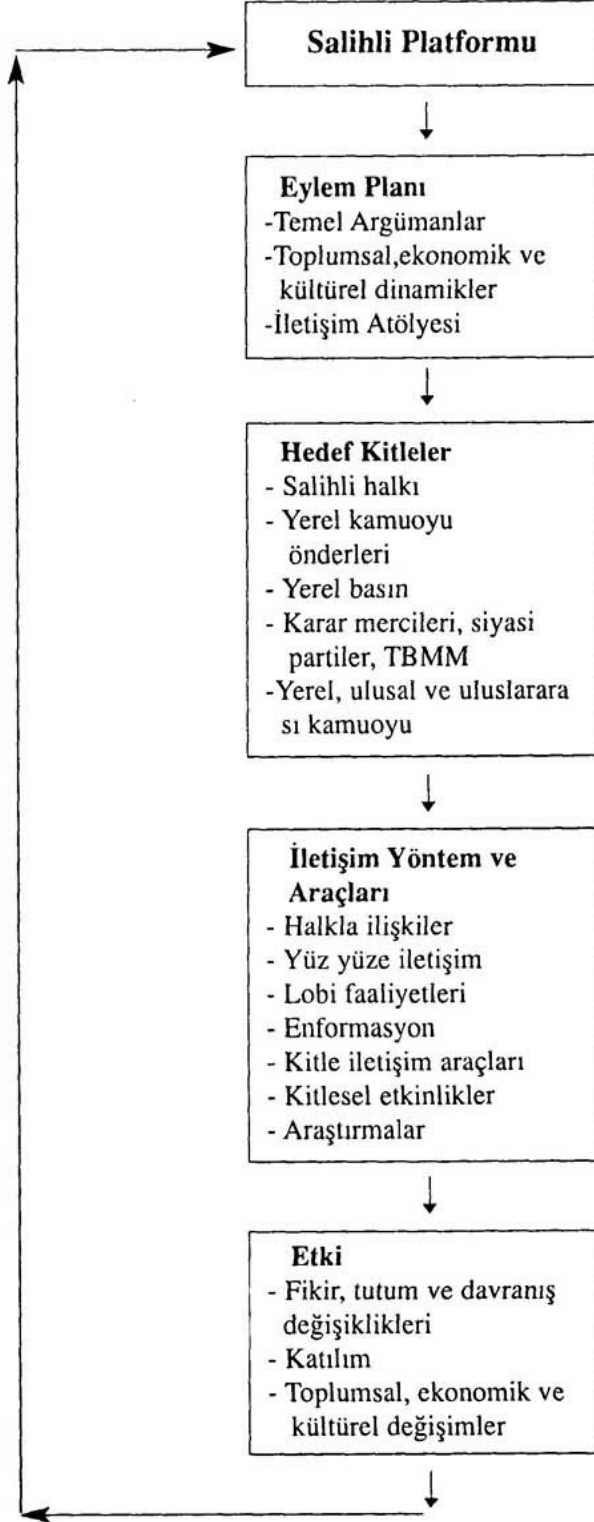
Yerelleşme, yerel güçlerin, dinamiklerin harekete geçirilmesini, yerel değerlerin güçlendirilmesini, toplumsal, ekonomik ve kültürel değişim ve gelişmelerin sağlanmasına yönelik sürdürülen örgütlü, planlı bir eylem ve iletişim sürecidir. Buradan hareketle Manisa'ya bağlı Salihli ilçesini kapsayan örnek bir yerelleşme projesi geliştirilmiştir. Bu ütopyik modelin öncelikle Salihli'ye, diğer yörelere, Yerel Gündem 21 uygulamalarına, kent meclislerine ve parlamentolarına katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

ÖRNEK BİR YERELLEŞME MODELİ:

*SALİHLİ'NİN TOPLUMSAL GELİŞİMİ ve KALKINMASI İÇİN,
YEREL ÖRGÜTLENME, İLETİŞİM VE EYLEM PROJESİ*

Projenin Amacı; Manisa iline bağlı Salihli ilçesinde yerel dinamiklerin harekete geçirilmesi; toplumsal, kültürel ve ekonomik gelişmenin sağlanması; yerel değerlere sahip çıkılması; kamu ve özel sektör kuruluşları ile sivil toplum örgütleri ve üniversite arasında karşılıklı diyalog ve işbirliği olanaklarının yaratılması; bu oluşumlar ile yöre halkı arasında iletişim köprüsü kurulması; demokrasi ve katılım bilincinin çok yönlü güçlendirilmesidir.

Tablo: 2 Proje Modeli

Salihli'nin Yerel Dinamiklerinin Harekete Geçirilmesi

a- Yerel ve Toplumsal Dinamiklerin Belirlenmesi

1- Merkezi Yönetim (Kaymakamlık)

2- Yerel Yönetim

a-Yerel Yerinden Yönetim (Belediye, Özel İdare)

b-Hizmet Yerinden Yönetim (Üniversite, Ticaret Odası, Ziraat Odası, Borsa, Kooperatifler)

3- Sivil Toplum Hareketi (Dernekler, vakıflar, mesleki kuruluşlar, spor kulüpleri vb.)

b- 'Salihli Platformu'nun Oluşturulması

Salihli'nin temel toplumsal güçlerinin temsilcilerinin oluşturacağı bir platformun kurulması öngörülmektedir. Bu platformda merkezi yönetim temsilcileri (kaymakamlık), yerel yerinden yönetim organlarının temsilcileri (belediye, il özel idaresi), hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının temsilcileri (üniversite, odalar, borsa, kooperatifler), sivil toplum örgütleri temsilcileri (dernekler, meslek odaları, vakıflar) yer almaktadır. Belirli periyotlarla gündemli toplanacak olan bu sivil platform, Salihli için bir şemsiye örgütlenme misyonunu üstlenecektir. Platformun temel görevi, kentin toplumsal gelişimi için projeler üretilip tartışılması ve eylem planlarının yapılmasıdır. Platform sözcülüğü ve sekreteryası dönüşümlü olarak yürütülebileceği gibi üniversite tarafından da yürütülebilecektir. Celal Bayar Üniversitesi Salihli Meslek Yüksek Okulu'nun burada katalizör işlevi görebileceği düşünülmektedir.

Temel Argümanların Belirlenmesi

a- 1D 3T Formülü: Dericilik, tarım, turizm ve ticaret; Salihli toplumsal yaşamının temel taşlarını oluşturmaktadır. Bu bakımdan bu dört sektör projenin temel argümanları olarak belirlenmiş ve 1D 3T formülü geliştirilmiştir:

1-Dericilik

2-Tarım

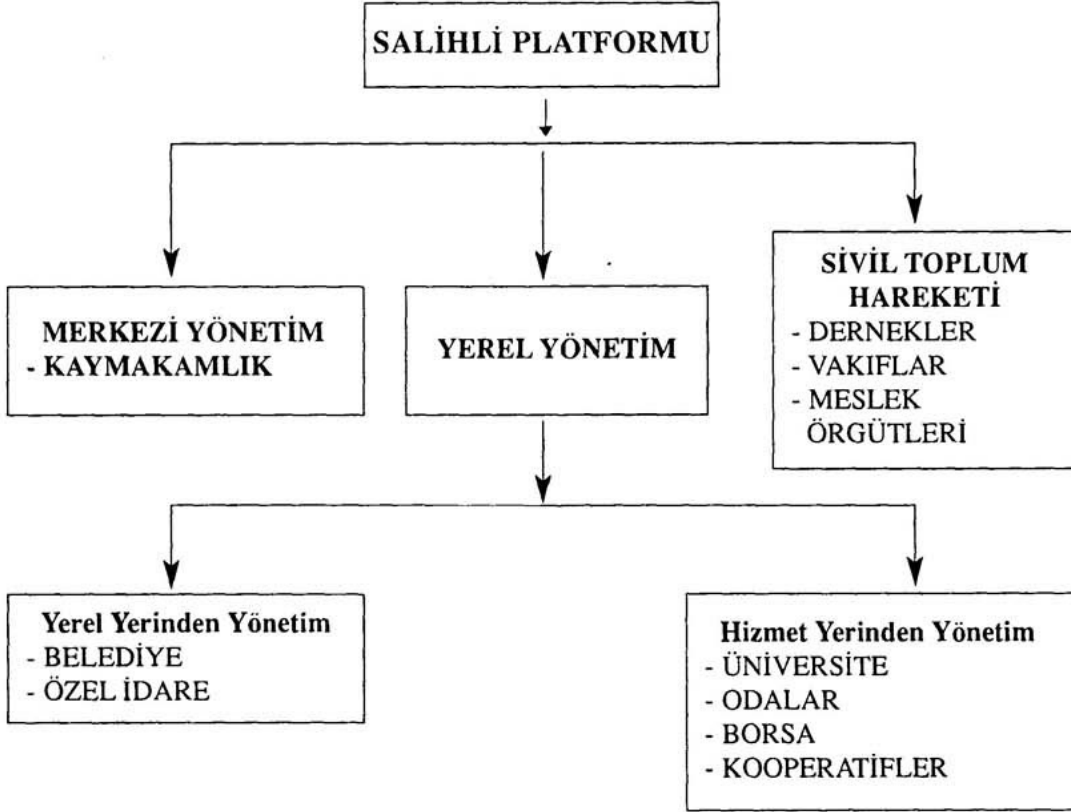
3-Turizm

4-Ticaret

b- Bu dört sektörle ilgili alan araştırmaları yapılması, raporlar hazırlanması; Salihli'nin ekonomik, sosyal ve toplumsal kapasitelerinin saptanması, gelişme trendlerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla

sektörlerle ilgili olarak bölgesel, ulusal ve uluslararası plandaki gelişmelerin izlenmesi, pazar araştırması yapılması, işbirliği, finansman ve kredi olanaklarının öğrenilmesi ve bu bilgilerin ilgili kesimlerle paylaşılması öngörülmektedir.

Tablo: 3 Salihli Platformu

Salihli'nin Toplumsal Gelişimi ve Kalkınması için Eylem Planı

1-Dericilik Sektöründe Yapılabilecekler

a- 'Salihli, Türkiye'de Dericiliğin Merkezi' sloganıyla bir kampanya başlatılması. Salihli'deki deri atölyelerinin, işliklerinin ve onların istihdam durumlarının belirlenmesi. Sektörel beklentilerin ve taleplerin saptanması.

b- 'Aynı sloganla Salihli'de ulusal çaplı bir dericilik sempozyumunun düzenlenmesi. Konu ile ilgili uzmanların, akademisyenlerin, ünlü modacıların ve firma yöneticilerinin Salihli'ye davet edilmesi. Giderek bu çalışmanın 'Salihli Dericilik Günleri' adıyla bir dericilik şölenine dönüştürülmesi ve uluslararası çapta olmasının hedeflenmesi. Bu çalışmalar için büyük firmalardan sponsorluk desteği alınması.

c- Var olan dericilik atölyelerinin geliştirilmesi ve arzulanan düzeye getirilmesi için eğitim programları düzenlenmesi. Sektöre yeni ve genç insanların kazandırılması, kalitenin ve yaratıcılığın yükseltilmesi.

d- Dericilik sektöründe üretim yapanların, kooperatif ya da çok ortaklı şirket modeliyle güçlerinin birleştirilmesi. Sektörel bazda bir pazarlama ve dışsatım şirketinin kurulması. Böylece bu alandaki uğraşların sürekli ve kalıcı bir örgütlenmeye dönüştürülmesi.

e- Salihli'deki dericilerin, sektörleriyle ilgili dünyada yaşanan gelişmeleri izlemelerinin sağlanması, uluslararası fuarlara katılmalarının özendirilmesi. Giderek Salihli'de önce ulusal sonrada uluslararası çaplı bir dericilik fuarının düzenlenmesinin hedeflenmesi.

2- İktisat, Tarih ve Tarım Alanlarında Yapılabilecekler

a- 'İktisat-Tarih Buluşması'

Kentin, ilk paranın basıldığı topraklar (Lidya dönemi) üzerinde kurulmuş olmasından hareketle, Salihli'de bir iktisatçı-tarihçi buluşması gerçekleştirilebilir. Dünyadaki, ülkemizdeki ve bölgemizdeki yeni ekonomik gelişmelerin tarih perspektifi ile değerlendirileceği ve yaşanan sorunlara çözümler aranacağı böylesi bir sempozyumun çok ses getireceğini ve Salihli'nin ismini tüm ülkeye duyuracağını düşünüyoruz. Bu toplantıda ünlü iktisatçılar, gazeteciler, araştırmacılar ve yöneticiler (TOBB, TÜSİAD gibi kuruluşların başkanları-temsilcileri) davet edilebilir. Bu buluşmalar '**Salihli, Türkiye'nin Davos'u**' sloganıyla gelenekselleştirilebilir.

b- Tarıf ve Ziraat Odası gibi kuruluşlarla işbirliği yapılarak tarımsal üretimin modernleştirilmesi için kırsal kesime yönelik eğitim programları düzenlenmesi.

c- Salihli için büyük önem taşıyan üzüm üretiminde, üzüme dayalı yeni üzüm çeşitlerinin araştırılması (şarap, üzüm suyu, üzüm pestili, lokumu vb.) Üzümün taze olarak değerlendirilmesinde (yaş üzümculük) yeni örgütlenme modellerinin ve yeni pazarlama kanallarının araştırılması.

d- Salihli'de bir tarım fuarının yapılması. Önce ulusal sonra da uluslararası tarım fuarı olmasının hedeflenmesi.

e- Tarımsal ve tarıma dayalı sınav ürünlerinin üretiminin, pazarlanmasının ve dışsatımının arttırılması için yeni açılımlar sağlanması. - Bilgi birikimi, kaliteli insan gücü ve modern çağdaş yöntemler-

3- Turizm Sektöründe Yapılabilecekler

a- Salihli tarihinin araştırılıp yazılması ve bir kent arşivinin-müzesinin kurulması.

b- Salihli ve çevresinin turizm olanaklarının araştırılıp, saptanması.

c- Tarih ve doğa turizminin yanı sıra Salihli için büyük bir potansiyel taşıdığını düşündüğümüz ‘sağlık turizmi’, ‘tarım turizmi’, ‘dağcılık-yürüyüş turizmi’ gibi yeni uygulamaların gündeme getirilmesi.

d-Turizmin geliştirilmesi konusunda Avrupa Birliği ile diğer uluslararası kuruluşların fon ve kredi olanaklarından yararlanılması. Yeni projeler üretilmesi ve kaynak sağlanması.

e- Sart, Kurşunlu, Allahdiyen köyleri gibi yerleşim birimlerinde pansiyon ve ev turizminin özendirilmesi ve örgütlenmesi.

f- Milli Eğitim ve Halk Eğitim Merkezi ile işbirliği yapılarak Salihli’nin özgün değerlerinin (tarihinin, toplumsal ve kültürel değerlerinin vb.) yaygınlaştırılması, kent halkının bu konularda bilinçlendirilmesi. Olumlu ve özgün geleneklerin canlandırılması ve yaşatılması.

Proje İletişimi

a- ‘Proje İletişim Atölyesi’nin Kurulması: Projenin hayata geçirilmesi için gerekli her türlü iletişim faaliyetini yürütecek bir merkezi birimin oluşturulması. İletişim çalışmalarının bu birim tarafından planlanıp koordine edilmesi.

b- Projenin ortak bir logosunun ve sloganının hazırlanması: Projeyi simgeleyen özgün bir logo tasarımı yapılması ve projenin ana temasını, amaç ve hedeflerini ifade eden, proje sloganının hazırlanması, bu logo ve sloganın iletişim etkinliklerinde, afiş, pankart, broşür, pul, rozet, ilan vb. tanıtım araçlarında kullanılması.

c- İnternet’te bir Salihli Portalı’nın oluşturulması: Bu sitede Salihli ile ilgili her türlü bilginin (tarihi, coğrafi özellikleri, toplumsal sosyal yaşamı, ekonomik durumu, turistik özellikleri vb.) yer alması. Bu İnternet sitesinin aynı zamanda bir aktif iletişim aracı olarak da kullanılması. Proje ile ilgili gelişmelerin ve eylemlerin İnternet kanalı ile yaygınlaştırılması.

d- İletişim Atölyesi tarafından ‘Salihli Haberleri’ ismiyle bir bül-

tenin çıkarılması: Bu bültenin aynı zamanda projenin yayın organı-sözcüsü olma misyonunu üstlenmesi. Uluslararası ilişkiler kuruldukça, zaman içinde, bültenin ya da bir özetinin İngilizce olarak da çıkarılması ve İnternet'te yayımlanması.

e- Yerel radyo ve gazetelerle işbirliği yapılması: Projenin başarısı için onların da desteğinin sağlanması ve katkılarının alınması.

f- Proje hedeflerinin ve mesajlarının en geniş kitleyle paylaşılması için, farklı zaman dilimlerinde, değişik kesimlere yönelik etkinlikler, yarışmalar ve şenlikler düzenlenmesi. Örneğin ev hanımlarına yönelik 'Salihli'nin özgün ev yemekleri yarışması', çocuklara ve gençlere yönelik Salihli'nin değerlerini konu alan resim, şiir, yazı, fotoğraf yarışmaları, sportif şenlikler, şöenler, sergiler.. düzenlenmesi.

g- Projeye tüm halkın katılımını sağlamak ve onları bilgilendirmek ereğiyle, mahalle muhtarlarının desteği ile semt kahvehanelerinde ve bayanların misafir günlerinde 'Salihli' konulu buluşmalar gerçekleştirilmesi.

h- Önce Salihli'de sonra İzmir, İstanbul, Ankara gibi metropollerde daha sonra yurt dışında 'Salihli Dostları' adıyla çalışma gruplarının oluşturulması ve bu grupların projenin başarısı için seferber edilmesi. Sonraki aşamalarda bu çalışma gruplarının dernek, vakıf gibi sürekli ve kalıcı bir örgütlenmeye dönüştürülmesi..

Kaynaklar

Kitap

BEŞİKTAŞ, Arsev (1996), **Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi, Bağlam Yayıncılık, İstanbul**

BİLGİN, NURU, TOPSEVER, YURDAL, GÖKTEN MELEK, YETİM, ÜNSAL, (1991) **Yerel Yönetimler İçin Demokratik Bir Model Arayışı, Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı, İstanbul**

BITTNER, R, John, (1986) **Mass Communication**, The University of North Carolina, USA

BRODY, E.W., (1988) **Public Relations, Proqraming and Production**, Praeger Publishers, USA

CANATAN, Bilal, (2001) **Yerellik İlkesi**, Galeri Kültür Yayınevi, Ankara

ERYILDIZ, H. Semih, (1991) **Yerel Yönetimde Yeniden Yapılanma**, Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı, İstanbul

FALAY Nihat, Kalaycıoğlu Ersin, Özkırımlı Ersin, (1996) **Belediyelerin Mali Yönetimi: İktisadi ve Siyasal Bir Çözümleme**, TESEV Yayınları 2, İstanbul

FRIESLEBEN, Christine, (1989) **The Publicity Process**, Third Edition, USA

Keyman, E. Fuat, Sarıbay, Ali Yaşar, (2000) **Global Yerel Eksende Türkiye**, Alfa Basım ve Dağıtım Ltd. Şti., İstanbul

KIŞLALI, Ahmet Taner, (1993) **Siyasal Çatışma ve Uzlaşma**, İmge Kitapevi, Ankara

KONGAR, Emre, (2001) **Küresel Terör ve Türkiye**, Remzi Kitapevi, İstanbul

MUTLU, Erol, (1995) **İletişim Sözlüğü**, Ark Yayınevi, Ankara

ULU, Ömer, (2002) **Pratikten Doğan İlçe Yerel Yönetimleri**, Kuşak Ofset, İstanbul

YILDIRIM Selahattin, (1993) **Yerel Yönetim ve Demokrasi**, Kent Basımevi, İstanbul

Makale

AYKAÇ Burhan, (1999) **Türkiye’de Kamu Yönetiminin Küçültülmesi**, Yerel Yönetimler ve Yerel Demokrasi Amaçları, G.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi, 1/99, s. 1-12

GERAY, Cevat, (2001) **Kentleşme Sorunlarının Çözümü Açısından Küreselleşme, Özelleştirme, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler**, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 10, Sayı 4, Ekim, s.7-22

GÜREL, Birgül Ayman, (2001) **Küreselleşme ve Yerelleşme**, **Bilim ve Siyaset**, üç aylık inceleme-araştırma ve kültür dergisi, Yıl: 1 Sayı: 2, Kış, s.83-85

ÖNER, Şerif, (2001) **Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algılamaları**, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 10, Sayı 2, Nisan, s.51-67

ÖZEL, Mehmet, (2000) **Kamu yönetiminde Yeni Bir Örgütlenme İlkesi, Yerellik (Subsidiaritaet)**, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 9, Sayı 3, Temmuz, s.25-43